

[Min. for tekn. samarbejde med udviklingslandene.] har Danmark ikke adskilt sig fra de fleste andre lande, som yder finansiel bistand til udviklingslandene. Set fra disses side er ubundne lån de mest værdifulde, og såfremt de større donorlande beslutter sig til at opgive bindingen, hvilket ikke er særlig sandsynligt, må vi fra dansk side tage dette spørgsmål op til fornyet overvejelse. Det skal dog nævnes, at de danske lån til udviklingslandene administreres således, at modtagerlandet stilles frit i valget af danske kapitalgoder og tjenesteydelser til gennemførelse af deres udviklingsplaner, og at en meget væsentlig del af ulemperne ved binding til køb i Danmark derved modvirkes.

Muligheden for opnåelse af langfristede danske statslån på lempelige vilkår har hos udviklingslandene vakt betydelig og stigende interesse i de sidste år, og der er næppe tvivl om, at statslånene er et særdeles vel-egnet middel til at forøge Danmarks samlede bistand til udviklingslandene.

I denne forbindelse følger jeg til, at statslånene til udviklingslandene har bidraget til at gøre disse opmærksom på dansk industris formåen og de muligheder, som derved består for at trække på dansk teknisk viden og bistand.

De indhøstede erfaringer viser, at statslånsordningen har skabt en praktisk mulighed for at yde et nyttigt bidrag til en lettelse i u-landenes kapitalbehov og derved fremme realiseringen af disse landes udviklingsplaner. Imidlertid går der i almindelighed ret lang tid fra en låneaftales indgåelse, indtil der er sluttet kontrakter og disse er godkendt af låntager- og långiverlandene. Af den nuværende låneramme på 500 mill. kr., som er disponeret fuldt ud til låneaftaler eller tilsagn, er der således hidtil kun anvendt en forholdsvis beskednen del til faktiske udbetalinger. Den foreslåede udvidelse af lånerammen vil derfor på kort sigt kun have meget begrænsede virkninger på den statsfinansielle situation, og virkningerne vil under alle omstændigheder blive fordelt over en årrække.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale lovforslaget til det høje tings hurtige og velvillige behandling.

Formanden: Uden for dagsordenen giver jeg ordet til hr. Poul Dam, for at han som

ordfører for forslagsstillerne kan fremsætte et tidligere anmeldt forslag til folketingsbeslutning.

Ordføreren for forslagsstillerne (Poul Dam): Jeg har hermed den ære at fremsætte for folketinget *forslag til folketingsbeslutning om foranstaltninger til sikring af borgernes frihed og fred.*

Forslagets enkeltheder, som jeg ikke skal gå nærmere ind på, fordi hver og én jo selv kan læse dem, når det nu bliver omdelt, indeholder en opfordring til regeringen om at lade udarbejde og fremsætte en række forslag med det fælles præg, at man herved skal kunne sikre borgernes fred og frihed i større udstrækning end hidtil. Det giver mig imidlertid anledning til nogle almene betragtninger, som forekommer mig at være af betydning ved bedømmelsen af dette område.

For et veludviklet samfund består der en konstant fare for, at man ud fra de bedste motiver griber ind over for den enkelte borgers frihed. Et paternalistisk princip eller, om man vil, et barnepigepincip medfører, at man for at beskytte den ene og den anden gruppe eller for at fremme et eller andet specielt formål griber ind over for det principielle retsgode, som borgernes frihed må være. Vi har en fast risiko for, at myndighederne og for så vidt også lovgivningsmagten begrænser borgernes frihed i et omfang, som er ganske urimeligt og står i et betydeligt misforhold til de skadevirkninger, som man prøver at modvirke.

Der er ofte tale om situationer, hvor man kommer til at tænke på den udmærkede historie om molboerne, der ville drive storken ud af rugmarken, hvorved man ødelægger mere for borgerne, end man hjælper dem. Man har så sent som i dag i aviserne set et eksempel på det, idet en repræsentant for politiet i anledning af nogle meget beklagelige tilfælde af børnemishandlinger fremsætter en tanke om tvangsundersøgelse af alle børn, for at myndighedernes skal kunne kontrollere, at børn ikke bliver mishandlet, og man har set andre eksempler på initiativer, som skulle sikre, at det enkelte barn blev opdraget af tilstrækkeligt egnede forældre, eller som i det hele taget skulle sikre, at den enkelte fik lov til at opvokse i den

[Poul Dam.]

ramme — den ofte meget snævre ramme — som myndighederne nu fandt passende.

Vi tror, at det må være en væsentlig ting i et rigt og højt udviklet samfund, at man sætter den enkelte borgers frihed og ethvert forsøg på at gøre denne frihed større som et meget vigtigt og fremtrædende politisk mål, at man altså og ikke mindst i denne sal regelmæssigt bestræber sig på at undgå alle foranstaltninger, der begrænser friheden, og som ikke har en nyttevirkning, der står i et rimeligt forhold til frihedsbegrænsningen.

Det er den ene side af sagen, myndighedernes og lovgivningsmagtens alt for faderlige indgreb over for friheden. Det er den, som kan medføre, at politiets forebyggende virksomhed undertiden går for vidt; det er den, som kan medføre, at man fører kartoteker af den ene eller den anden art, eller at man samler en mængde oplysninger, som i og for sig ikke er nødvendige for formålet, men hvorved man altså får borgerne spændt ind i et administrativt net.

Den anden side er den, at vi i det moderne samfund ser, at de konformistiske tendenser gør sig stadig stærkere gældende. Her er det spørgsmålet om borgernes frihed i forhold til andre borgere, der er centralt; det er spørgsmålet, om, at arbejdsgivere søger oplysninger om deres ansatte eller rettere sagt om ansøgerne, som går langt videre, end det er af virkelig betydning for afgørelsen af, om man skal ansætte den pågældende. Retten til et privatliv er her igennem og for øvrigt også gennem de mange tekniske hjælpemidler, der nu er kommet, blevet alvorligt truet. Det må være en væsentlig sag, at man sikrer, at privatlivet virkelig kan foregå uforstyrret, og uden at nogen af en eller anden grund begynder at blande sig i det.

Det er ud fra sådanne synspunkter, vi fremsætter dette forslag til folketingsbeslutning. Vi håber, at det vil blive modtaget velvilligt. Vi håber, at man fra alle sider i dette ting er enig i, at friheden for den enkelte er et af de mest centrale mål for lovgivningsmagten.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale forslaget til en velvillig behandling.

Formanden: Eksemplarer af det nu fremsatte forslag til folketingsbeslutning vil blive omdelt.

Den første sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om banker.

(Lovforslaget (nr. 13) findes i tillæg A. sp. 269, fremsættelsen i tidenden sp. 208).

Formanden: Sammen med denne sag foretages de under punkterne 2 og 3 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om sparekasser.

(Lovforslaget (nr. 14) findes i tillæg A. sp. 271, fremsættelsen i tidenden sp. 209).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om visse spare- og udlånsvirksomheder.

(Lovforslaget (nr. 15) findes i tillæg A. sp. 273, fremsættelsen i tidenden sp. 209).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Camre: De tre foreliggende lovforslag har til formål at udstrække gyldighedsområdet for lov om banker, lov om sparekasser og lov om visse spare- og udlånsvirksomheder til også at omfatte Danmarks nordligste del, Grønland. Der er nu oprettet en selvstændig bank og en sparekassefilial i Grønland, og det er derfor ganske naturligt, at de pågældende love gøres gældende for Grønland. Disse love indeholder de kontrol- og sikkerhedsbestemmelser, der skal sikre samfundet en sund og hæderlig erhvervsudøvelse på bank- og sparekasseområdet, og disse lovbestemmelser bør naturligvis være ens for hele landet. Det bør jo i øvrigt også være et princip, at der, så vidt forholdene overhovedet tillader det, indføres samme lovgivning og samme administrative bestemmelser i Grønland som i resten af Danmark.

De tre lovforslag er genfremsættelser af forslag fremsat af den tidligere handelsminister. Forslagene nåede blot ikke at blive gennemført før valget.